

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

PLE

Caràcter: extraordinari
Data: 07/03/2019
Hora: de 18:12 a 18:17
Lloc: Seu del Consell Insular - Sala de Plens

HI ASSISTEIXEN:

Sra. Susana Irene Mora Humbert, presidenta (Grup Socialista)
Sra. Cristina Gómez Estévez, consellera (Grup PODEMos)
Sr. Miquel Àngel Maria Ballester, conseller (Grup Més per Menorca)
Sr. Miquel Nicolau Preto Fernández, conseller (Grup Més per Menorca)
Sr. Miquel Company Pons, conseller (Grup Socialista)
Sra Maria Cabrisas Pons, consellera (Grup Socialista)
Sr. Aram Ortega Adzerías, conseller (Grup PODEMos)
Sr. Santiago Tadeo Florit, conseller (Grup Popular)
Sra. Pilar Pons Faner, consellera (Grup Popular)
Sra. María Salomé Cabrera Roselló, consellera (Grup Popular)
Sr. Adolfo Vilafranca Florit, conseller (Grup Popular)

Sra. Rosa Salord Olèo, secretària interina

S'HAN EXCUSAT DE NO ASSISTIR-HI:

Sra. Maite Salord Ripoll, consellera (Grup Més per Menorca)
Sra. Aurora Herráiz Àguila, consellera (Grup Popular)
Sr. Guillem Simó Bordoy, interventor

ORDRE DEL DIA:

Punt únic. Concessió del Premi Maria Lluïsa Serra – Taula d'Or 2019 (exp. 2108-2019-000003)

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ I ACORDS:

**PUNT ÚNIC. PROPOSTA DE CONCESSIÓ DEL PREMI MARIA LLUÏSA SERRA –
TAULA D'OR 2019 (EXP. 2108-2019-000003)**

Atès el dictamen que ha emès la Comissió Informativa de Cultura, Benestar Social i Esports en la sessió de caràcter ordinari de 4 de març de 2019, que diu:

Es dona compte de la proposta del conseller executiu del Departament de Cultura i Educació, que diu:

CONSELL INSULAR DE MENORCA

El Consell Insular de Menorca convoca amb caràcter biennal el Premi Maria Lluïsa Serra, amb el qual es pretén distingir una persona, persones o entitat cultural que s'hagin destacat en la defensa i l'enriquiment del patrimoni històric o en la creació cultural vinculada a l'illa de Menorca.

La convocatòria i concessió d'aquest premi estan regulades pel Reglament modificat que fou aprovat pel Ple del Consell Insular de Menorca del 19 de novembre de 2012, publicat en el BOIB núm. 81, de 6 de juny de 2013.

Enguany pertoca la concessió d'aquest premi, i s'han presentat dins el termini previst pel reglament esmentat dues propostes que han estat estudiades pels tècnics del Departament de Cultura i Educació, que n'han emès els informes corresponents al respecte.

La cap del Servei de Patrimoni Històric del CIM ha emès, en data 6 de febrer de 2019, l'informe que es transcriu tot seguit:

INFORME SOBRE LES CANDIDATURES A LA CONCESSIÓ DE PREMI M. LLUÏSA SERRA 2019.

ANTECEDENTS

- El Consell Insular de Menorca, en sessió de dia 18 de juny de 2001, va crear els premis M. Lluïsa Serra-Taula d'Or per honorar anualment persones o entitats que s'haguessin distingit en la protecció, la conservació, l'enriquiment, el foment, la investigació i la difusió del patrimoni històric de Menorca.

- A partir de 2013 aquest premi va passar a ser biennal i es van ampliar a la creació cultural els àmbits per als quals es podia concedir aquest premi.

- L'any 2019 s'ha d'instruir un nou expedient de concessió, per la qual cosa el conseller de Cultura i Educació, amb data 21 de gener de 2019, va convidar les entitats relacionades amb l'àmbit de la cultura i el patrimoni històric a formular candidats o candidates.

- S'han rebut dues propostes:

La Unió d'Antics Alumnes de Don Bosco de Ciutadella, amb data 26-01-2019 (GE/001722/2019), proposa la senyora Pilar Benejam Arguimbau.

L'Ateneu de Maó, amb data 30-01-2019 (GE/002128/2019), proposa la senyora Maria Mercadal d'Aguinaga, a títol pòstum.

INFORME

1 - Revisades les dues propostes, es considera que la senyora Pilar Benejam, la candidatura de la qual és presentada per la Unió d'Antics Alumnes de Don Bosco de Ciutadella, tot i que reuneix importants i considerables mèrits en l'àmbit de l'educació i les ciències socials, aquests no coincideixen amb els referenciats a les bases aprovades pel Consell Insular de Menorca dia 6-06-2013, tots ells relacionats amb el patrimoni històric i la creació artística.

2 - La trajectòria de la senyora Maria Mercadal d'Aguinaga, presentada per l'Ateneu de Maó, es va destacar per la defensa i l'enriquiment del patrimoni cultural de Menorca en l'àmbit de la música, com passam ara a referenciar en el perfil biogràfic. Aquesta entitat ha lliurat, juntament amb la proposta, un dossier justificatiu que s'adjunta a l'expedient i que resumim tot seguit:

Perfil biogràfic

La soprano menorquina Maria Mercadal Pons, coneguda pel seu nom artístic de Maria Mercadal d'Aguinaga, neix a Maó el 20 de novembre de 1874 i mor a la mateixa ciutat el 13 de febrer de 1969 (Julià 2012, 178).

Des de molt jove va rebre classes del conegut mestre Domènico Bellissimo Mirto (Palerm, 1856 – Maó, 7-10-1938).

L'any 1890 es va graduar en batxillerat a l'Institut Oficial de Segona Ensenyança de Maó, sent una de les primeres dones a obtenir aquesta titulació a Menorca (Macian 1998, 269).

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Es va casar en segones núpcies amb Florència-Alvaro Aguinaga Barona, gran aficionat a la música i al cant que va estimular la seva carrera artística com a cantant d'òpera.

La seva trajectòria musical ha estat seguida per una important nissaga familiar de músics que arriba fins als nostres dies.

Aportació a la música

El seu currículum com a cantant és extens. El seu repertori com a protagonista va arribar a incloure fins a catorze òperes. Tampoc va deixar de banda altres registres, com sarsuela, lieder, cançó catalana, etc.

Però allò que fa de Maria Mercadal d'Aguinaga una figura fonamental en el panorama musical de la nostra illa és la seva presència continuada, durant quaranta anys, en aquest àmbit, amb un paper destacat, no només com a cantant, sinó també com a dinamitzadora i divulgadora musical, començant la seva tasca en les vetlades organitzades per l'Ateneu des de l'any 1911, motiu pel qual, el 1912, aquesta entitat la nomenà Sòcia de Mèrit.

A través de la seva presència en la junta directiva de l'Ateneu de Maó a partir de 1922 i fins als anys quaranta com a presidenta de la Secció de Literatura i Música, va impulsar tota classe d'activitats musicals. Destaca entre els seus mèrits la represa, l'any 1929, de l'activitat del Grup Filharmònic, creat l'any 1916 i que a partir de 1923 havia entrat en declivi fins a la seva dissolució. Aquest fet la va portar a dictar la primera conferència impartida per una dona a l'Ateneu, titulada "Consideraciones sobre la conveniencia, para la educación musical, de restablecer el Grupo Filarmónico", en què demanava obrir el repertori d'aquesta orquestra més enllà de l'òpera. Aquesta tasca va tenir èxit, atès que el Grup Filharmònic de l'Ateneu encara es troba actiu en l'actualitat.

Finalment, també hem de fer menció a la seva tasca docent com a professora de cant en el Liceo Musical Menorquí, acadèmia lliure que preparava els alumnes que volien seguir estudis oficials, i que serà el germen de l'actual conservatori de Música de Menorca.

L'any 1947 va ser nomenada vocal d'honor de l'Orfeó Maonès (Julià 2019, 227), entitat amb la qual va col·laborar assíduament.

Va participar en el repertori de gairebé totes les òperes que es van representar tant al Teatre Principal com a l'Orfeó Maonès.

Conclusions

Maria Mercadal d'Aguinaga va assumir un paper destacat en l'impuls de la música de Menorca en la primera meitat del segle XX. També la seva participació en la junta directiva d'una entitat com l'Ateneu de Maó va ser llarga i fructífera en un moment difícil per a la visibilitat de les dones al capdavant d'activitats de caràcter públic.

Així mateix, s'ha de reconèixer el seu paper cabdal per al manteniment del Grup Filharmònic de l'Ateneu de Maó, agrupació musical centenària que va rebre l'any 2016 un dels premis Ramon Llull, que atorga el Govern de les Illes Balears.

Finalment, també s'ha de valorar el seu paper com a transmissora de l'amor per la música a la seva família, en primer lloc al seu fill José Cardona Mercadal, que durant molts anys va dirigir el Grup Filharmònic, i fins a la cinquena generació dels seus descendents, actualment ja músics professionals que enriqueixen el món musical de la nostra illa.

Bibliografia

- Julià Seguí, Gabriel (2012). Història de la Música. Enciclopèdia de Menorca, Tom XVII. p. 54-55
- Julià Seguí, Gabriel (2009), Música i músics a Menorca. Consell Insular de Menorca i Institut d'estudis Baleàrics, p. 275-277
- Macián, Vicente (1998). El Instituto de Mahón, conquista d'una societat. Institut Menorquí d'Estudis, Maó, p. 269

3 - Atès tot l'anterior, qui subscriu **RECOMANA** atorgar el Premi M. Lluïsa Serra-Taula d'Or, a títol pòstum, a la senyora Maria Mercadal d'Aguinaga per la seva contribució a la creació i la difusió cultural de Menorca en l'àmbit de la música.

M. Cristina Rita Larrucea

Signat a Maó el dia de la signatura que figura en el document.

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Atesa la disposició transitòria de les bases que regulen el Premi Maria Lluïsa Serra, que determina que, fins que no s'hagi creat i constituït el Consell de la Cultura de Menorca, el conseller competent en matèria de cultura i patrimoni històric, assessorat pel personal tècnic del departament i les entitats o els experts que consideri necessaris, ha d'estudiar les propostes presentades i emetre la seva proposta de concessió del Premi Maria Lluïsa Serra, i que s'ha de demanar un informe a la Comissió Tècnica Assessora en Matèria de Patrimoni Històric;

Atès que l'article 1.1 del Reglament de funcionament de les comissions tècniques assessores en matèria d'urbanisme i ordenació del territori i de patrimoni històric del Consell Insular de Menorca estableix que la seva funció principal es concreta en l'estudi i informe de les propostes que es duen a consideració sobre tots els assumptes que, relacionats amb les matèries d'urbanisme i ordenació del territori i patrimoni històric, quedin subjectes a la competència resolutòria del Ple i del Consell Executiu, o, així mateix, de qualsevol altre òrgan quan actuï la competència per delegació o desconcentració d'aquells dos;

Atès l'informe favorable de la Comissió Tècnica Assessora del Patrimoni Històric, reunida en la sessió de caràcter ordinari de dia 18 de febrer de 2019;

Atesos tots aquests antecedents;

Com a titular del Departament de Cultura i Educació, en exercici de les competències atribuïdes pel Decret de Presidència núm. 123/2017, de 7 de juliol (BOIB núm. 83, de 8 de juliol de 2017) en relació amb els Decrets de Presidència núm. 120/2017 i núm. 121/2017, de 7 de juliol (BOIB núm. 83, de 8 de juliol de 2017);

PROPÒS al Ple del Consell Insular de Menorca que adopti l'acord següent:

Concedir el Premi Maria Lluïsa Serra – Taula d'Or de l'any 2019 a la senyora Maria Mercadal Pons d'Aguinaga, a títol pòstum, en reconeixement a la seva contribució a la creació i la difusió cultural de Menorca en l'àmbit de la música durant quaranta anys, en un moment històric en el qual el paper de les dones en el món social i cultural tenia poca representació.

La Comissió, per unanimitat dels membres presents (6 vots a favor corresponents al conseller del Grup Més per Menorca, senyor Maria Ballester; al conseller del Grup Socialista, senyor Company Pons; al conseller del Grup PODEMos, senyor Ortega Adzerías, i als tres consellers del Grup Popular, senyora Cabrera Roselló, senyora Herráiz Àguila i senyor Vilafranca Florit), dictamina en el sentit de proposar al Ple que aprovi la proposta transcrita més amunt.

Sotmesa la proposta a votació, a la vista del seu resultat (11 vots a favor corresponents als tres consellers del Grup Socialista, senyora Mora Humbert, senyora Cabrisas Pons i senyor Company Pons; als dos consellers presents del Grup Més per Menorca, senyor Maria Ballester i senyor Preto Fernández; als dos consellers del Grup PODEMos, senyora Gómez Estévez i senyor Ortega Adzerías, i als quatre consellers presents del Grup Popular, senyor Tadeo Florit, senyora Pons Faner, senyora Cabrera Roselló i senyor Vilafranca Florit), la presidenta declara aprovat per unanimitat dels membres de la corporació l'acord següent:

CONSELL INSULAR DE MENORCA

Concedir el Premi Maria Lluïsa Serra – Taula d'Or de l'any 2019 a la senyora Maria Mercadal Pons d'Aguinaga, a títol pòstum, en reconeixement a la seva contribució a la creació i la difusió cultural de Menorca en l'àmbit de la música durant quaranta anys, en un moment històric en el qual el paper de les dones en el món social i cultural tenia poca representació.

La presidenta dona la benvinguda a tots els presents i, molt especialment, a la família de la senyora Maria Mercadal Pons, i abans de cedir el torn de paraula al senyor Maria perquè faci la proposta de concessió del Premi Maria Lluïsa Serra 2019, vol aprofitar que demà és el Dia Internacional de la Dona per llegir un manifest de suport.

Llegit el manifest s'ha iniciat la sessió plenària, cedint la paraula al senyor Maria, que comença la seva intervenció explicant que el Consell Insular de Menorca convoca amb caràcter biennal el Premi Maria Lluïsa Serra, amb el qual es pretén distingir una persona, un grup de persones o una entitat que hagin destacat en la defensa i l'enriquiment del patrimoni històric de Menorca, o bé en la creació cultural vinculada a l'illa. D'altra banda, agraeix la presència a l'acte del guardonat amb el Premi Maria Lluïsa Serra de l'any 2006, senyor Gabriel Julià, per la seva aportació al patrimoni artístic.

Explica que enguany s'han presentat dues propostes, que han estat estudiades pels tècnics del Departament de Cultura i Educació, que són les següents:

- Proposta de la Unió d'Antics Alumnes Don Bosco de Ciutadella a favor de la senyora Pilar Benejam Arguimbau
- Proposta de l'Ateneu de Maó a favor de la senyora Maria Mercadal de Aguinaga, a títol pòstum

Diu que, revisades ambdues propostes, en l'informe tècnic es considera que la senyora Pilar Benejam Arguimbau, tot i tenir mèrits de gran importància en l'àmbit de l'educació i les ciències socials, aquests no coincideixen amb els que figuren en les bases aprovades pel Consell Insular de Menorca dia 6 de juny de 2013, segons les quals han de ser mèrits relacionats amb el patrimoni històric i la creació artística.

Afegeix que, d'altra banda, la trajectòria de la senyora Maria Mercadal Pons de Aguinaga destaca per la defensa i l'enriquiment del patrimoni cultural de Menorca en l'àmbit de la música, com consta en el perfil biogràfic que s'adjunta a l'expedient d'aquesta proposta. A part, l'Ateneu de Maó va lliurar, juntament amb la proposta, un dossier justificatiu que també s'adjunta a l'expedient i que no llegirà per no allargar l'acte excessivament.

Tot això coincideix amb la intenció expressada per la presidenta del Consell amb motiu del Dia Internacional de la Dona perquè la institució treballi per recuperar de l'oblit les dones menorquines, o que han viscut a Menorca, que han fet, al llarg de la història, una aportació a la identitat i la cultura de Menorca però que, a causa de com ha actuat la societat fins ara, han estat silenciades i han caigut en l'oblit.

Les conclusions de la proposta és que la senyora Maria Mercadal Pons, coneguda amb el nom artístic de Maria Mercadal Pons de Aguinaga, va assumir un paper destacat en l'impuls

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

de la música a Menorca en la primera meitat del segle xx, i també amb la seva participació en la junta directiva de l'Ateneu de Maó en un moment difícil per a la visibilitat de les dones al capdavant de les activitats de caràcter públic.

Així mateix, diu que s'ha de reconèixer el seu paper cabdal per al manteniment del Grup Filharmònic de l'Ateneu de Maó, agrupació musical centenària que l'any 2016 ja va rebre un dels premis Ramon Llull que atorga el Govern de les Illes Balears.

Finalment, afirma que s'ha de valorar el seu paper com a transmissora de l'amor per la música a la seva família. En primer lloc al seu fill José Cardona Mercadal, que durant molts anys va dirigir el Grup Filharmònic, i fins a la cinquena generació dels seus descendents, que actualment són músics professionals i que enriqueixen el món musical de la nostra illa.

Conclou que aquesta proposta va rebre el vot unànim de la Comissió Tècnica Assessora de Patrimoni Històric, com va rebre igualment el vot favorable de tots els grups polítics representats en la Comissió Informativa de Cultura.

És per tots aquests motius que es proposa al Ple del Consell Insular de Menorca que adopti l'acord següent:

Concedir el Premi Maria Lluïsa Serra, Taula d'Or de l'any 2019, a la senyora Maria Mercadal Pons de Aguinaga, a títol pòstum, en reconeixement a la seva contribució i a la difusió cultural de Menorca en l'àmbit de la música durant quaranta anys, en un moment històric en què el paper de les dones en el món social i cultural tenia poca representació.

La presidenta aixeca la sessió, de la qual, com a secretària interina, estenc aquesta acta.

La secretària interina

Vist i plau,
La presidenta